

Textus: Gen 1, 11-13.20-25

Kedves Testvéreim!

A teremtés sorozatban a "Hogyan?" után az élő természettel, a növény-és állatvilággal foglalkozik. Hamarosan eljutunk az ember teremtéséig, az istenképűség, az ember "gazda" feladata, a bűneset és az új ember témáig. Ezek előtt azonban most vasárnap az élő természet lesz előttünk, mint Isten teremtése. Kálvin János azt mondta a teremtett világ kapcsán, hogy „Bármerre fordítjuk is tekintetünket, körös körül nincs a világnak olyan zuga, ahol Isten dicsőségének legalább egy szikrácskáját ne látnánk. Lehetetlen ezt a széles távlatú remekművet egyetlen pillantással átfogni, anélkül, hogy e mérhetetlen fény hatalma alatt össze ne roskadnánk.” Ha pedig a számokat nézzük, egészen megdöbbenő, hogy hazánkban kb. 43.000 gerinctelen és 556 gerinces állatfaj (83 emlős, 361 madár, 16 hüllő, 15 kétélű és 81 hal) ismert. Legnagyobb változatosságot (kb. 37.000 faj) mutató csoport a rovaroké. A lepkék fajszáma pedig közel 3600! Bizonyára mindenki volt már olyan élethelyzetben, mikor rádöbben az élővilág sokszínűségére, különlegességére! Egy olyan pillanat, mikor belegondolhatott: mennyire sokféle, különleges értékes és gyönyörű mindez! Azonban ahogy a múlt vasárnapi Igénk (ami az élettelen természet teremtéséről szólt), a mai textusunk sem egy seregszemle, amiben önmagában csak gyönyörködhetünk a teremtésben és nyugtázzhatjuk: igen, valóban szép, sokszínű. Akárhogyan is alakult, végül is rendkívüli. Nem is az az alapkérdés itt és most, hogy szeretjük-e az élővilágot, érdekel-e minket zsigerileg, mennyire érezzük jól magunkat benne, stb. Sokkal inkább az, hogy a teremtés részeként tekintünk-e az élővilágra, meglátjuk-e ebben a teremtő Isten tervét és természetét? A növények, az állatok Isten teremtései, a teremtett világ részei. Hogy tudunk mindezt tekinteni? Mennyire vagyunk hálásak, mennyire érezzük annak súlyát, hogy nem a mi világunk (az én világom) díszletei ezek a teremtmények, hanem számukra ugyanúgy otthon ez a világ, ez a föld, mint nekünk? Szeretnék már itt az elején igazából minden romantikus elképzeléssel szakítani, amivel általában a természetről beszélnek akár a teremtés kapcsán is. Ne legyenek illúzióink: az élővilág, amit Isten teremtett koránt sincs jó helyzetben, koránt sincs a teremtéskori, mintegy édeni állapotban. Az embert ért hatások, változások, az Istentől való eltávolodás és elidegenedés mindezt kihat: az élővilágra is. Az ember kolonizál, meghódít és tulajdonképpen kizsákmányol, amióta ehhez csak lehetőségei vannak és használja, kihasználja a világot. Sok közhely kapcsolódik ehhez a kérdéshez és mindenféle környezetvédő mozgalmak szónoklatai, megmozdulásai juthatnak eszünkbe. Igen, a másik véglet is ismert: a mindenképp elé való környezetvédelem és már-már istenített környezettudatosság, az állatok értékesnek tartása- már-már embereknél is értékesebbnek...

1. Az élet nem magától értetődő dolog, hanem Istentől jövő ajándék, áldás!

Az alapállás, hogy a teremtéstörténet most felolvasott részének van egy nagyon fontos, nagyon alapvető és egyszerű üzenete, ami sokszor közhelyként ismétlődik. Pedig a tartalmát nem szabadna elveszítenünk szem elől: az élet nem magától értetődő dolog, hanem ajándék, áldás! Isten, a teremtő megtehetette volna, hogy sokféleképpen teremt és alkot. Megtehetette volna, hogy csak embert teremt a világra, de ő egy színes és változatos életközösséget alkotott, aminek része lehet az ember is. Olyat, amiben az élőlények egyfajta (sokszor kellemetlen) közösségben, közelségben élnek egymással. A mai ember, a posztmodern ember (de talán már a modern is) épített, mesterséges környezetben él. Mesterséges fényekkel, mesterséges arányok és anyagok között. Számára talán a növények egyenlők az élelemmel és az építőanyaggal, az állatok is a táplálékkal, valamint bizonyos „díszletekkel”, amiktől színesebb, érdekesebb a világ. Descartes, a felvilágosodás nagy gondolkodója szerint az állatok „automaták”, melyeknek nincs az emberhez hasonló értelmük, így leginkább eszközökhöz hasonlíthatók. Az élővilág - úgy tűnhet sokszor- zavarja az ember életterét- ezért legtöbbször tesz is azért az ember, hogy távol tartsa/kívül tartsa őket életterén. A valóság pedig ennél jóval több. Ez a beszűkült, egyoldalú, haszonelvű látásmód mindenképpen megfosztja az embert valamitől. Az élet csodálatos ajándék Istentől, annak minden formájában! A földi élet, aminek mindannyian részesei vagyunk: ajándék! Az élet nem természetes, az élet nem véletlen, nem törvényszerűség. Az Igében csodálatos a teremtéstörténetben, ahogy létrejön az élet Isten ajándékeként. A növények és az állatok is a földből származnak. Belőle sarjadnak, illetve ő "hozza elő" őket. A föld itt, mint "anyaföld" jelenik meg előttünk. A föld különösen hangsúlyos és fontos ezekben a leírásokban. A föl életet adó és életet ösztönző környezet. *"A föld, mint a növény- és állatvilág környezete létrehoz önmagukat reprodukálni képes lényeket anélkül, hogy önmagát - a földet - mind individuumot reprodukálná. (...) A föld létrehoz, de nem önmagát hozza létre. A föld aktív erőforrás, amelynek ereje és körülölelő jelenvalósága nélkül az élet nem lenne elképzelhető."* Ez az életető föld az élővilág közege, amiben az állatvilágnak is szól a parancs, ami majd az embernek: szaporodjatok és sokasodjatok, töltsétek be a földet. A teremtmények felruháztatnak az élet továbbadásának erejével, lehetőségével. Miközben az élet igazi adója, forrása továbbra is Isten. Valójában Isten teremtő "erejét" adják tovább, így a szaporodás, az új élet áldás. Az egész teremtéstörténet, és így az élővilág teremtése is "áldás történet" (Claus Westermann). Minden teremtménynek más a helye, a szerepe a természet rendjében. Ennek a rendnek pedig etikai

vonatkozásai is vannak: a jó, a rend Istentől ered. Az élet ajándék és áldás, amit a teremtő készített, alkotott, amiben része lehet minden élőnek!

2. Az élővilág nem állandóan fejlődő, tökéletesedő közeg, hanem folyamatosan pusztul és szenved az ember bűne miatt

Nagyon fontos ez a fenti igazság, gondolat, de amit látunk, az ennél sokkal sötétebb. Ha az élet ajándék, áldás, és Isten jónak teremtette, akkor miért van az, hogy az élővilág nagy általánosságban nem egy állandóan fejlődő, tökéletesedő közeg, hanem folyamatosan pusztul? A valóságban amit látunk, sokkal fájdalmasabb, mint amit a teremtés történetében olvasunk, vagy amit természetfilm csatornák megvágott és jól elkészített filmjeiben láthatunk. A valóság a kihalt fajok valósága, és a sok szintéren zajló hihetetlen mértékű rombolás és halál. Ne úgy hallgassuk ezt, mint egy környezetvédelmi programbeszédet, ne zárjunk be ezekre a szavakra, vagy ne kezdjünk el haragudni bizonyos emberekre, akik ezt a pusztítást konkrétan végzik. Isten Jelenlétében, itt az istentiszteleten halljuk meg, mi a valóság és van-e erre Istennek válasza, terve, megoldása? Nem emberi, hanem Tőle jövő. Hadd idézzek egy teremtésvédelmi anyagból, ami összefoglalja ezt a pusztulást: *„Mielőtt még átadhatnánk magunkat a romantikus érzéseknek: „na ugye, milyen szép is ez a mi bolygónk...”, azt látjuk, hogy ez a szép bolygó egyre több sebből vérzik. Az űrfelvételeken is láthatók az egyre csökkenő felületeket lefedő erdők hűlt helye, amit a Föld szegényei az életben maradásuk megtermeléséhez szükséges termőföld biztosítása érdekében vágnak ki. Láthatók az egyre nagyobb területeket elfoglaló, egybefüggő szántóföldek, amelyek helyén néhány éve, évtizede még falusi, megélhető léptékű közösségi élet volt. Mára a városba tömörült-kényszerített emberek ipari éléskamrájaként „működnek”. Féktelen pazarlásunk, nem elég gondos tervezésünk és gátlástalan életmódunk miatt elpusztult élőlények tetemei, zsugorodó jégfelülettel együtt emelkedő tengerszint, felmelegedő vizekből és felengedő földekből felszabaduló üvegház-gázok, kockává fagyasztott északi turisták az egyenlítő-közeli szállodákban és zsírcsordulásig hevített déliek a sarkkörhöz közeli hotelekben.”*

Nem vagyok biológus, de amit ebből értek és látok, az is borzasztó. Azt látom, hogy génmódosított élelmiszerekként termesztett haszonnövények oly módon szaporodnak és módosítják a növények természetes, Istentől rendelt szaporodását, hogy az alapvetően veszélyeztetheti a vegetáció lényeges belső egyensúlyait. Az élő természetben látható legfájdalmasabban a bűn következménye – az emberi tevékenység révén. Igen, az ember miatt szenved a természet, a teremtett világ is! A Róm 8, 20-ban olvashatunk arról, hogy a teremtettség az ember miatt vettetett hiábavalóság alá! Ez így van, fájdalmas és szomorú, de az a valóság. Az Istentől elszakadt ember istentelen, önző és csak önmaga körül forgó gondolkozása, léte elpusztítja lassan, de biztosan az élővilágot. És ne legyenek illúzióink, ezek nem csak valami messzi földrészen élő gonosz milliárdosok, akik erdőket irtanak és szennyeznek a világot, fajokat pusztítva ki ezzel. Ezek mi vagyunk, mindannyian. Benne élünk a kultúránkban, a szokásaink, a kultúránk valójában a teremtett világot fogyasztja el és pusztítja el mindazt, amit Isten szépnek, áldottnak és jónak teremtett.... És ezt sajnos néhány jó szándékú környezetvédelmi szervezet, vagy a kicsit környezettudatosabb életmód sem fogja tudni megváltoztatni. Azért, mert Isten nélkül az ember maga nem tud és nem fog lényegileg megváltozni.

3. Isten nem mond le a pusztuló élővilágról, hanem kiterjeszti rá a megváltást

A megoldás egyedül a megváltásban van! A „SZÓ” megváltása nélkül az ember belefut a hiábavaló szavaiba és nem hallja meg a leglényegesebb szót, az Isten szavát. És ha az emberhez nem jut el a megváltás valósága, nem születik újjá a Jézus Krisztusba vetett hit által, akkor nem menekülhet meg a teremtés sem. De hála legyen az Istennek, Ő nem mondott le sem az emberről, sem a teremtett világról! Isten gondoskodik az egész teremtésről!

Tipikus felvilágosodás óta velünk lévő gondolat (Descartes), hogy a "vizsgáló és a vizsgált" különválnak, és az ember a természet megfigyelőjeként, értelmezőjeként definiálja magát- elszakadva attól, hogy maga is a természet része. Amikor tehát az élővilágra tekintünk, ami a teremtés része, nem egy kívülről vizsgált, esetleg veszélyben lévő dolgot, jelenséget kell magunk előtt látnunk (mint ökológiai problémát), hanem azt, hogy az élőlényekkel együtt mi, emberek is az élővilág részei, az élő természet részei vagyunk. Ha bármiben veszélyben vannak "ők", akkor az a "mi" veszélyünket is jelenti. Az ő veszélyük a mi veszélyünk, a mi megváltásunk az ő megváltásuk. Honnan tudhatjuk, hogy az emberrel együtt a teremtett világ számára is reménység a megváltás?

I. A nagy Történet.

A Nagy Történet a megváltás története, melynek főszereplőjeként kizárólag az embert látjuk, aki fellázadt Isten ellen és vétkezett, elszakadt tőle. Isten királyságában, Isten tervében azonban ott van az egész élővilág. A megváltás (ugyanúgy, ahogy a bűneset tette) érinti őket is: minden élőt e földön. Mondhatni, a természet érdeke is, hogy az ember megváltott emberként éljen. És a mi emberi reménységünk és az evangélium az egész világnak, az élővilágnak is örömhír!

II. Noé.

Úgy tűnhet, hogy Noé történetében Isten az egész teremtést elpusztította, legalább is a szárazföldi életet. Mégis, a bárkában nem csak emberek, de szárazföldi állatok is voltak. Az új kezdet, a szövetség az övék is, velük is tervezett az

Isten. A szivárvány jel minden élőlény számára. „Íme, szövetségre lépek veletek és utódaitokkal, meg minden élőlényel, amely veletek van: madárral, jószággal és minden szárazföldi vaddal, mindennel, ami a bárkából kijött, minden földi élőlényel. Szövetségre lépek veletek, és egyetlen élőlény sem pusztul el többé özönvíz miatt, mert nem lesz többé özönvíz, hogy elpusztítsa a földet. Majd azt mondta Isten: Ez a jele a szövetségnek, amelyet most szerzek veletek és minden élőlényel, amely veletek van, minden nemzedékkel örökre: szivárványívemet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, amelyet most a földdel megkötök. (Gen 9, 9-13)

III. Róm 8.

Az előbb már említett Római levélben is beszél arról, hogy Isten szabadítása univerzális jelentőségű: „Mert a teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését. A teremtett világ ugyanis a hiábavalóságnak vettettet alá, nem önként, hanem annak akaratából, aki alávetette, mégpedig azzal a reménységgel, hogy a teremtett világ maga is meg fog szabadulni a romlandóság szolgaságából Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára.” (Róm 8, 19-22)

IV. Mt 6.

Jézus arra hív, hogy csodáljuk a teremtést, de mi több: tanuljunk a teremtményektől. Isten gondviselése megmutatkozik rajtuk is és megtapasztalhatják ők is, hogy kegyelmes az Isten: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatnak majd nektek.” (Mt 6, 33) Isten gondviselése minden rossz ellenére mégis kiterjed a természetre, ezért működhet még, ezért nem omlott még össze az egész ökoszisztéma.

V. Ézs 11.

A „teremtés megváltása” a Messiás uralkodásának része. Erről olvasunk az Ézsaiás könyve 11. részének prófécijában is! „Igazság lesz derekának öve, csípőjének öve pedig a hűség. Akkor majd a farkas a báránnyal lakik, a párdac a gödölyével hever, a borjú, az oroslán és a hízott marha együtt lesznek, és egy kisfiú terelgeti őket. A tehén a medvével legel, kölykeik együtt heverésznek, az oroslán pedig szalmát eszik, mint a marha. A csecsemő a viperalyuknál játszadozik, és az alig elválasztott gyermek mérges kígyó üregébe dugja a kezét. Nem árt és nem pusztít szent hegyemen senki, betölti a földet az Úr ismerete, ahogyan a tengert víz borítja.” (Ézs 11, 5-9)

Nagy reménységgel tölthet ez is el minket: van jövő, helyreállítás, megváltás a teremtett világ számára is!

Mit tegyünk tehát?

1. **KÖVETÉS.** Nyilván gyönyörködhetünk többet a teremtett világban dicsőíthetjük az Alkotót, hogy milyen szépet alkotott! De a legtöbbet akkor teszünk, ha újra és újra átadjuk magunkat, odaszánjuk az életünket Krisztus hűséges követésére! Ha engedünk Isten átformáló munkájának, a Lélek erejének és engedjük, hogy ne csak lelki/szellemi határozzon meg mindez minket, hanem a konkrét döntéseinket, cselekedeteinket is! Amikor az evangélium terjedéséért könyörgünk, akkor az egész teremtett világot is könyörgünk!
2. **EGYÜTTÉRZÉS.** Ne legyünk szenttelenek, érzéketlenek az iránt, ami a természettel, az élővilággal történik! Ne legyünk érzéketlenek, ha látjuk a pusztulást, nyugodtan érezzünk együtt a pusztuló természettel. Vállaljunk közösséget az élővilággal, aminek részesei vagyunk mi is. És ami a mi hatáskörünkbe tartozik, azt gondolom, tegyük meg, hogy a pusztítás ne legyen még kiterjedtebb és gátlástalanabb.
3. **REMÉNYSÉG.** Mindezekkel együtt hihetjük, hogy ha tökéletes nem is lesz itt a földön, ha nem lesz teljes regenerációja az élővilágnak e megtört világban, valahol az új teremtésben az élővilág is helyreáll és újjá lehet az új teremtésben.

A teremtés története hitvallás. A teremtett világ, az élővilágról szóló ígéretek végén szólaljon meg egy hitvallás, Augustinus hitvallása, aki a „Vallomások”-ban ír arról, mit jelent számára embernek lenni, Istent kereső és szerető embernek a teremtett világ részeként: „Szeretlek Uram. Nem kételkedve, hanem biztos öntudattal. Igéd átjárta szívemet s megszerettelek. Ég és föld és a bennük levő mindenség is minden oldalról azt kiáltják, hogy szeresselek. Mindenkinek ezt kiáltják, szünet nélkül, úgy, hogy senki sem mentegetheti magát. Leghangosabban beszél azonban irgalmad ahhoz, akin megkönyörülsz, s akin irgalmasságot gyakorolsz, mert megkönyörültél rajta; ha ez nem volna, ég és föld siket füleknek hirdetnék dicséretedet. (...) De mi ez? Megkérdeztem a földet. Azt mondta: nem én vagyok! Megkérdeztem mindent, ami a föld hátán van. Ugyanazt vallották. Megkérdeztem a tengert és örvényeit s minden eleven lakóját, s azt felelték: nem mi vagyunk a te Istened. Följebb keresd! Megkérdeztem a rohanó szeleket, s a lég birodalma minden lakójával együtt azt mondotta: Anaximenész téved: nem vagyok Isten! Megkérdeztem az eget, a napot, holdat, csillagokat: Mi sem vagyunk az Isten, akit keressz -felelték. Végül bekiáltottam az érzéseimet körülvevő mindenségbe: Beszéljete az én Istenemről. Nem ti vagytok, de mondatok róla valamit! S felzúgtak hatalmas hangon: Ő a mi teremtőnk! Kérdezősködésem világszemlélet volt, szépségük volt a felelet.”

Ámen!

Thoma László